

Плотницька О.В.,
кандидат педагогічних наук, доцент
Рутецький В.В.
заслужений артист України, доцент
Суботницький І.М.
викладач
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)
plotnic1805@gmail.com

АРТ-ТЕРАПІЯ – ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК ДУХОВНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ

Процес впровадження інклюзивної освіти є одним із першочергових факторів розвитку сучасного соціуму, який передбачає навчання усіх без винятку дітей в загальноосвітніх навчальних закладах, а також обов'язкове створення умов для інтегрування освітнього процесу до особливих потреб кожної дитини. Інклюзивні ідеї не можуть бути реалізовані лише за введенням нормативних чи законодавчих реформ, необхідно підготувати вірне розуміння з боку суспільства, педагогів. Інклюзивне навчання – це система освітніх послуг, що ґрунтується на принципі забезпечення основного права дітей на освіту та права здобувати її за місцем проживання, що передбачає навчання дитини з особливими освітніми потребами в умовах загальноосвітнього закладу [1]. На сьогоднішній день загальною метою є розробка концепції корекційно-превентивного навчання, спрямованого на інтенсифікацію процесу формування в дітей з особливими потребами знань, умінь та навичок з подальшою реалізацією її положень у цілісному процесі дошкільного і шкільного навчання [2].

Протягом XX століття, арт-терапія стала невід'ємною частиною соціальних заходів профілактичного й реабілітаційного характеру, медичної, психотерапевтичної та педагогічної практики. Арт-терапія надає можливість

особистості виразити себе «іншими голосами»: рухами, кольором, формою, пластикою, глиною, ландшафтом.

Терапія мистецтвом дуже цікава форма роботи з дітьми, вже починаючи з дошкільного віку.

Методи арт-терапії надають можливість розкритися кожній дитині в різних сферах мистецької діяльності: музикування, інсценізація, ритміка, ляльковий театр, ліплення, скульптура, колаж, аплікація тощо. Вони допомагають створювати неповторну атмосферу творчості, налаштовують на позитивний емоційний настрій, дозволяють експериментувати з почуттями, виражаючи їх у соціально прийнятній формі.

Використання арт-методів допомагає зміцнити пам'ять, розвиває увагу, мислення, сприяє творчому самовираженню, розвитку уяви, естетичного досвіду, художніх здібностей кожної дитини.

Музичне мистецтво є найбільш доступним для дитячого сприйняття, світ звуків є звичним і достатньо потужним стимулом комунікації та інтеграції.

Музикотерапія вважається надзвичайно ефективним засобом збереження здоров'я дітей та корекції їх мовленнєвих порушень. Діти з такими порушеннями часто не контролюють своє дихання, витрачаючи його в процесі висловлювання нерационально, мають швидкий темп мовлення, говорять на вдиху. У них слабо розвинене музично-ритмічне почуття, слухове сприйняття, інтонаційна, ритмічна, мелодійна сторона мовлення, рухова та емоційно-вольова сфера. Тому так важливо займатись з дітьми дихальними вправами, музикою, співом, ритмікою, застосовуючи як традиційні, так й альтернативні прийоми арт впливу для нормалізації емоційного стану, корекції рухових та мовленнєвих розладів у дітей з особливими освітніми потребами.

Під час занять логоритмікою (інтеграція слова, музики, руху), у дітей активізується словниковий запас, відпрацьовуються поставлені звуки,

закріплюється лексичний матеріал, розвивається м'язова активність та метроритмічне почуття.

Важливу роль відіграє прослуховування класичних творів у виконанні симфонічного оркестру, різних інструментів, оскільки вірно підібрані фрагменти музичних творів позитивно впливають на психофізіологічний рівень активності організму. Мажорна динамічна мелодія тонізує центральну нервову систему, піднімає настрій та артеріальний тиск, прискорюючи роботу серця, а мінорна мелодійна спокійна музика знімає перезбудження, доречна для релаксації. Проспівування голосних звуків (складів) і нот звукоряду на діафрагмальному диханні. Актуально для розвитку дихального апарату, звукоутворення, профілактики бронхо-легеневих захворювань. Методика заснована на взаємозв'язку між голосом, акустичною вібрацією та нервовими центрами. Проспівування заряджає енергією, заспокоює, знімає напругу, є профілактикою проти стресу [4].

Отже, застосування традиційних та альтернативних форм арт-терапії в організованій та самостійній діяльності сприяє значній корекції психоемоційних станів та музично-художньому розвитку дітей.

Інновації в корекційній арт-педагогіці передбачають розробку та впровадження нових форм, методів та засобів підвищення ефективності корекційно-педагогічного процесу і сприятимуть оптимізації використання особистісно-орієнтованих, нейропсихологічних, арт-терапевтичних, інформаційних технологій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Гонеев А. Д., Лифинцева Н. И., Ялпаева Н. В. Основы коррекционной педагогики. – М., 1999. – 239 с.
2. Назарова Н. М. Специальная педагогика – М.: Академия, 2000. – 27 с.

3. Артпедагогика и арттерапия в специальном образовании: Учеб. для студ. сред, и высш. пед. учеб. заведений / Е. А. Медведева, И. К. Левченко, Л.Н. Комиссарова, Т. А. Добровольская. – М.: Академия, 2001. – 248 с.
4. Ленів З. П. Арт-терапія в інклюзивній освіті // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія № Корекційна педагогіка та психологія. – Випуск 11. : збірник наукових праць. – К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2008. – С. 96-98.

Подано до друку: участь у Всеукраїнській науково-практичній конференції

«ІНКЛЮЗІЯ В УМОВАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ,

яка відбудеться 18 квітня 2019 р.

на базі Комунальної соціально-реабілітаційної установи «Житомирське вище професійне училище-інтернат» Житомирської обласної ради
